

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την ανάπτυξη της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας

Η ανάγκη εκπόνησης ενός Εθνικού Σχεδίου Δράσης, που θα αποτελέσει το πλαίσιο για την αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών ανάπτυξης και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας, επισημάνθηκε σε πρόσφατη μελέτη της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας. Κοινός τόπος είναι η διαπίστωση ότι είναι πλέον απαραίτητο η εγχώρια φαρμακοβιομηχανία και η πολιτεία να ενισχύσουν τη στενή συνεργασία τους, προκειμένου να υλοποιηθούν οι αναγκαίες δράσεις ώστε ένας κομβικός κλάδος για την ελληνική οικονομία να μπει σε σταθερή αναπτυξιακή τροχιά.

Με την εκπόνηση και την παρουσίαση της εν λόγω μελέτης, η πολιτεία δείχνει για πρώτη φορά τη βούλησή της να σχεδιάσει και να εφαρμόσει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο δράσεων με στόχο να απελευθερωθεί η δεδομένη αναπτυξιακή δυναμική της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας.

Πρέπει να επισημανθεί ότι τα τελευταία χρόνια η παραγωγή φαρμάκων στη χώρα μας αναγνωρίζεται ως κλάδος με σημαντικές επιδόσεις, ο οποίος μπορεί να συμβάλει στην ανάσχεση της οικονομικής κρίσης μέσω της δημιουργίας προσιθέμενης αξίας υπό τη μορφή των φορολογικών εσόδων, των εργοδοτικών εισφορών, της ενίσχυσης της απασχόλησης, των επενδύσεων σε έρευνα και ανάπτυξη, της κατοχύρωσης εμπορική εκμεταλλεύσιμης τεχνολογίας και των εξαγωγών.

Η ένταξη της χώρας στον μηχανισμό της δημοσιονομικής επιτήρησης σήμανε την ανάγκη μεταρρυθμίσεων σε όλους σχεδόν τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας. Ο τομέας του φαρμάκου τέθηκε ως βασική προτεραιότητα, καθώς στο διάστημα 2000-2009 η φαρμακευτική δαπάνη σημείωσε υπερβολική αύξηση. Σήμερα, έπειτα από μία εξαετία βίαιων συνεκών παραρρυθμίσεων στις τιμές των φαρμάκων και την επιβολή υποχρεωτικών εκπτώσεων και επιστροφών από τη βιομηχανία στον ΕΟΠΥΥ και τα νοσοκομεία, οι μνημονιακοί στόχοι επιτεύχθηκαν. Όμως, το αποτέλεσμα των παρεμβάσεων δεν είναι βιώσιμο, καθώς συνεχίζεται σημαντική καθυστέρηση στην εφαρμογή διαρθρωτικών μέτρων για τον εξορθολογισμό του συστήματος φαρμακευτικής περιθάλψης και τη διασφάλιση της βιωσιμότητάς του μεσοπρόθεσμα. Ακόμα, η προσπάθεια περιορισμού της δημόσιας φαρμακευτικής δαπάνης, στο πλαίσιο των δημοσιονομικών στόχων των μνημονίων, διαμόρφωσε ένα ιδιαίτερα αρνητικό περιβάλλον σε βάρος της εγχώριας παραγωγής φαρμάκων. Πράγματι, οι ελληνικές φαρμακοβιομηχανίες υπόκεινται τα τελευταία χρόνια σε άνιση υπερβολική πίεση, η οποία απειλεί να καταστρέψει τις σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες και προοπτικές του εγχώριου παραγωγικού ιστού.

Η μελέτη της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας

Στο πλαίσιο της πρόσφατης μελέτης για την Ανάπτυξη της Εγχώριας Φαρμακοβιομηχανίας από τη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης, επισημαίνονται οι απαραίτητες προϋποθέσεις που θα επιτρέψουν στην Ελληνική Φαρμακοβιομηχανία να ξεδιπλώσει τις δημιουργικές της δυνάμεις και να υπηρετήσει τον κομβικό ρόλο της ως σημαντικού πόλου ανάπτυξης. Η μελέτη της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας προτείνει την εκπόνηση και εφαρμογή ενός Εθνικού Σχεδίου Δρά-

Μελέτη της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας προτείνει ολοκληρωμένο πλαίσιο δράσεων για να απελευθερωθεί η αναπτυξιακή δυναμική του ελληνικού φαρμάκου

σης που θα αποτελέσει το πλαίσιο για την αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών ανάπτυξης και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής Φαρμακοβιομηχανίας. Το Σχέδιο Δράσης αποτελείται από έξι άξονες που εξειδικεύονται σε ένα ολοκληρωμένο πλέγμα 46 αλληλένδετων μεταξύ τους παρεμβάσεων, υλοποιούμενων κατά περίπτωση τόσο από την πολιτεία και τους αρμόδιους δημόσιους φορείς όσο και από τις ίδιες τις ωφελούμενες φαρμακοβιομηχανίες:

Οι άξονες διακρίνονται περαιτέρω σε εκείνους που στοχεύουν στην ενδυνάμωση της επιχειρησιακής λειτουργίας και απόδοσης των ελληνικών παραγωγικών φαρμακοβιομηχανιών και συγκεκριμένα (α) στην ενίσχυση ζήτησης των προϊόντων της Ελληνικής Φαρμακοβιομηχανίας, (β) στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων και της διείσδυσής τους σε νέες αγορές και (γ) στην ενίσχυση δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, καθώς και σε εκείνους με γενικότερο υποστηρικτικό χαρακτήρα και συγκεκριμένα (δ) στην ενδυνάμωση ανθρώπινου δυναμικού του κλάδου, (ε) στη διασφάλιση υποστηρικτικών υπη-

ρεσιών και υποδομών και (στ) στη βελτίωση του περιβάλλοντος χρηματοδότησης.

▶ Ο άξονας της ενίσχυσης της ζήτησης προϊόντων της εγχώριας φαρμακοβιομηχανίας αφορά στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για την ποιότητα και αποτελεσματικότητα των γενεσιμίων, μέσα από τη συστηματική μέτρηση της αξιοπιστίας των προϊόντων στα γενόσημα φάρμακα, αλλά και τον σχεδιασμό και την υλοποίηση καμπάνιας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την αξία και το όφελος από τη χρήση γενεσιμίων. Παράλληλα, η μελέτη προτείνει την επανεξέταση της τιμολογιακής πολιτικής και τον εξορθολογισμό του πλαισίου της ασφαλιστικής αποζημίωσης.

▶ Ο δεύτερος άξονας αφορά στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων για την οποία κρίνεται απαραίτητη η ανάπτυξη εξαγωγικών δραστηριοτήτων μέσω (α) της δημιουργίας και προώθησης της εμπορικής ταυτότητας (branding) του ελληνικού φαρμάκου, (β) της εκπόνησης στοχευμένων μελετών για τις ειδικές ανάγκες κάθε χώρας με στόχο τη διείσδυση σε νέες αγορές και (γ) των δράσεων υποστήριξης της εξωστρέφει-

ας των εγχώριων επιχειρήσεων. Σημαντικές, επίσης, κρίνονται οι δράσεις της συνεχούς προσαρμογής στις καλές πρακτικές παραγωγής και της ενίσχυσης συνεργασιών του κλάδου που περιλαμβάνει την προώθηση της επιχειρηματικής δικτύωσης και συνεργασίας (clustering) και τη δημιουργία κοινού Κέντρου Φαρμακοεπαγρύπνησης. Επιπλέον, η ελληνική φαρμακοβιομηχανία οφείλει να αναπτύξει συμπληρωματικές επιχειρηματικές δραστηριότητες στην αγορά του φαρμάκου, ώστε να ενισχύσει τη θέση της στην αγορά βιολογικών και λοιπών προϊόντων και να διευρύνει τη δραστηριοποίησή της στον χώρο της κλινικής έρευνας.

▶ Στον άξονα της ενίσχυσης δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας κομβικό ρόλο αναμένεται να έχει η ανάπτυξη της πλατφόρμας βιοϊατρικής καινοτομίας και φαρμάκου. Για τη διασύνδεση του ερευνητικού, ακαδημαϊκού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος προτεραιότητα έχουν τα προγράμματα συνεργασίας, η επανεξέταση του θεσμικού πλαισίου, η ενθάρρυνση διεργασιών διδακτορικής και μεταδιδακτορικής έρευνας σε εφαρμοσμένα αντικείμενα με καινοτομική προοπτική, αλλά και τα προγράμματα ανταλλαγής στελεχών μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων. Επίσης, τονίζεται η ανάγκη για τη στόχευση των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας στις πραγματικές ανάγκες της εγχώριας φαρμακοβιομηχανίας, με απαραίτητες προϋποθέσεις τον σχεδιασμό και την υλοποίηση εφαρμοσμένων ερευνητικών προγραμμάτων, την ενίσχυση της ερευνητικής δραστηριότητας για την ανάπτυξη βιολογικών και άλλων προϊόντων, αλλά και τη βελτίωση στην αποτελεσματικότητα της διαχείρισης των ερευνητικών προτάσεων. Στο πλαίσιο του στόχου για την ενθάρρυνση της ερευνητικής δραστηριότητας κρίνονται αναγκαίες η επανεξέταση του φορολογικού πλαισίου των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας και η ισχυροποίηση του θεσμικού πλαισίου για τη νομική προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας και των αποτελεσμάτων της καινοτομίας.

Περνώντας στους υποστηρικτικούς άξονες δράσεων που προτείνει η μελέτη, η ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού του κλά-

δου περιλαμβάνει τη δημιουργία πλάνου ανάπτυξης του προσωπικού του κλάδου, τον σχεδιασμό και υλοποίηση κατάλληλων προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, την ενίσχυση του επιστημονικού δυναμικού των εγχώριων επιχειρήσεων και τον εμπλουτισμό συναφών υφιστάμενων ακαδημαϊκών προγραμμάτων σπουδών. Ακόμη, η μελέτη προβλέπει την υλοποίηση Μεταπτυχιακού Προγράμματος Διαχείρισης της Καινοτομίας (Innovation Management Program), καθώς και τον σχεδιασμό προγραμμάτων μαθητείας και πρακτικής άσκησης στις φαρμακοβιομηχανίες.

▶ Στον άξονα της διασφάλισης υποστηρικτικών υπηρεσιών και υποδομών περιλαμβάνονται έργα υπό την ευθύνη της πολιτείας. Σε άμεση προτεραιότητα τοποθετείται η παρακολούθηση και ανάλυση της αγοράς υγείας και φαρμάκου που περιλαμβάνει την αναλυτική κλαδική μελέτη αγοράς φαρμάκου και την οικονομική παρακολούθηση της αγοράς φαρμάκου. Ακολουθώς, προτείνεται η ίδρυση Κέντρου Επιχειρηματικής Ευφυΐας Φαρμάκου, το οποίο θα είναι αρμόδιο για τη συστηματική παρακολούθηση των εξελίξεων της διεθνούς αγοράς φαρμάκων, για την ανίχνευση ευκαιριών για τις εγχώριες επιχειρήσεις, καθώς και για τη μελέτη διεθνών επιτυχημένων περιπτώσεων σε επιχειρηματικό και κανονιστικό/θεσμικό επίπεδο. Η τρίτη δράση του άξονα αφορά στην επιχειρησιακή αναβάθμιση και ενίσχυση του ρόλου του ΕΟΦ, με στόχο την ενίσχυση της οργάνωσης και της λειτουργίας του Οργανισμού, την ενίσχυση της στελέκωσής του, αλλά και την ενίσχυση των εργασιακών υποδομών του.

▶ Ο άξονας της βελτίωσης του περιβάλλοντος χρηματοδότησης προβλέπει την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών και των εθνικών πηγών χρηματοδότησης μέσω της ενεργοποίησης-αξιοποίησης προγραμμάτων επιχορηγήσεων και νέων χρηματοδοτικών εργαλείων, αλλά και μέσω του εξορθολογισμού των ταμειακών ροών, δράση που αφορά στην ανθεώρηση των δυνατοτήτων συμπληρωσμού των οφειλών των εγχώριων φαρμακοβιομηχανιών από και προς το ελληνικό Δημόσιο.

ANALYSE SWOT ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΦΑΡΜΑΚΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ-ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
Επενδυτική δυναμική, κερδοφορία και αναπτυξιακή πορεία επιχειρήσεων του κλάδου (την τελευταία 10ετία)
Εδραιωμένη εξαγωγική δραστηριότητα με παρουσία σε πολλές χώρες
Αναπτυγμένα και εδραιωμένα δίκτυα διανομής (φαρμακαποθήκες, συνεταιρισμοί, φαρμακεία)
Σχετικά υψηλό καινοτομικό δυναμικό στις επιχειρήσεις του κλάδου
Σχετικά υψηλές επενδύσεις σε Έρευνα και Ανάπτυξη
Σημαντικός αριθμός ερευνητικών κέντρων και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων
Υψηλές κατάρτισης και εκπαίδευσης ανθρώπινο δυναμικό
Συμβολή στην ανάσχεση του φαινομένου brain drain

ΑΔΥΝΑΜΑ ΣΗΜΕΙΑ
Χαμηλό επίπεδο πληροφόρησης του πληθυσμού όσον αφορά τη χρήση των γενεσιμίων
Χαμηλή συμμετοχή των γενεσιμίων φαρμάκων στη διαμόρφωση της συνολικής δαπάνης και της αποζημίωσης
Υψηλός δανεισμός και προβλήματα ρευστότητας
Κατακερματισμός των επιχειρήσεων της εγχώριας φαρμακοβιομηχανίας
Ελλιπές πλαίσιο προώθησης της καινοτόμου επιχειρηματικότητας
Περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά μέσα
Ελλιπής ρύθμιση δικαιωμάτων βιομηχανικής-πνευματικής ιδιοκτησίας
Απουσία ισχυρής διασύνδεσης ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων με τη βιομηχανία
Χαμηλή απορρόφηση ευρωπαϊκών κονδυλίων για έρευνα από τις επιχειρήσεις